

# EDINOST

Glasilov slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«

»EDINOST« izhaja vsako saboto zjutraj; cena za vsa leta je 4 gid. 40 kr., za polu leta 2 gid. 20 kr., za četrt leta 1 gid. 10 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v tržakah v Trstu po 7 kr., v Škedenju in v Ajdovščini po 8 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate prejema Opravištvo »vila Zonta 5«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »vila S. Lazzaro« Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Literari (razne vrste naznanila in doslani) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

## Volilcem I. okraja okolice!

Podpisani odbor Vas vabi na volilni shod, ki bo v nedeljo, dne 30. t. m. v gostilnici gosp. Šumana v Škedenju. Začetek po prvi sv. maši, ob 8. uri zjutraj.

Odbor »Edinosti.«

## Volilcem II. okraja okolice!

Podpisani odbor Vas vabi na volilni shod, ki bo v nedeljo, 30. t. m. v gostilnici pri »Lovcu« blizu Revoltelove vile. Začetek po žegnju ob 3½ uri popoldne.

Odbor »Edinosti.«

## Politično društvo »Edinost« za Primorsko.

(Poročilo o seji volilnih odsekov v nedeljo 23. aprila.)

Udeležili so se vsi volilni odseki, zastopana je bila vsa tržaška okolica.

Prvosedek g. Dolenec pozdravi odseke, zahvaljuje se jim, da so se tako obilno udeležili, pojasni pomen seje ter povabi dotične okrajne odseke, naj poročajo.

I. odsek poroča, da se v I. okraju dela za nekega kandidata Italijana, katerega hoče voliti nekoliko volilcev, da je pač Avstrijec, pa slovenski ne umeje, predlaga dalje, naj bi se sklical volilni shod v Škedenju v nedeljo 30. t. m. ob 8. uri po maši. Predlog obvelja.

II. odsek nasvetuje, naj se skliče volilni shod isto nedeljo popoldne po blagoslovu pri »Lovcu« (Ferdinandeum). Obvelja.

III. odsek. Za ta okraj ni potreba nobenega shoda, ker bo zopet izvoljen stari poslanec g. Nadlišek Štefan.

IV. odsek poroča, da so si uplivni možje že zbrali svojega kandidata, da se bodo volilci znali vesti, skliče se v Barkovljah v nedeljo 7. maja popoldne po blagoslovu v društveni gostilni volilni shod. Odobreno.

V. odsek poroča, da bo imel volilni shod v Bazovici v nedeljo 30. t. m. popoldne po krščanskem nauku, ter skliče volilce skupaj, društvo »Edinost« pa naj odpošlje v ta namen svojega zastopnika na shod. Odobreno.

VI. odsek poroča, da ni treba volilnega shoda, ker je zopetna izvolitev prejšnjega poslanca zagotovljena, ter da odsek uže vse vredi.

## Podlistek.

### Odlomki iz mojega dnevnika.

(Spiuje Samovič.)

(Konec.)

Vožnja ob genoveškem zalivu je bila prijetna, morje mirno, vsa noč smo se peljali, spal je prvokrat prav sladko, kedor ni imel hudih bolečin, jaz nisem očesa zatisnil, kajti dvakrat v noči so mi nogo prevezali. Ko se je fregata v Marsilji ustavila, bili smo preneseni na kolodvor in tam varno v vozove dejani. Ko so bili vsi vjetniki v vozovih, odpeljal nas je vlak proti Parizu skoz Lijon. V Marsilji je prišla silna množica gledat nas, toda bilo je vse drugače, nego v Genovi. Nobene žal besede se ni čulo, ranjenim so gospodje in gospe delili krepila in cigare. Jaz sem cel zvezek finih cigar v dar dobil in nek gospod mi je potisnil še en rumenjak v roko. Enako se je godilo v Lionu, kder smo se toliko ustavili, da smo jeli in pili, potem pa odpeljali dalje proti Parizu. Ob 7. uri zjutraj smo dospeli v francosko prestolnico; ljudstva je prišlo vse polno na kolodvor, da vidi avstrijske vojaške; tudi tukaj smo bili dobro sprejeti, potem pa odpeljani v veliko vojašnico Rue du Bac, kder smo bili v čedno pripravljenih sobanah

Volilnih shodov, kateri bodo sklicani po okolici, udeležiti se odbor političnega društva »Edinost«.

Podpredsednik, g. Dolenec, zahvali se odsekom za točno in obilno udeležbo, poudarja, da je to lep dokaz, da se narod v okolici zanima za svoje pravice. Priporoča krepko delovanje mej volilci in posebno v prvem okraju narodno disciplino, brez katere se ne da uspešno delati. Z odobravanjem in navdušenjem odsekov je potem sejo zaključil.

## Volitve v tržaški mestni zastop in deželni zbor.

Zadnjič smo poročili, da je c. k. namestništvo volitve v tržaški mestni in deželni zbor preložilo do 20. dne meseca maja i pristavili, da nam ni znan vzrok te preložitve. Denes ga vé vsakdo v Trstu, ker razodel se je v mestnej seji predzadnji petek. V tej seji je bila na dnevnem redu razprava o mestnem anagrafičnem uredu in predlagala je levica, naj se imenuje vodjem tega urada neka oseba, katere nima ne le potrebne sposobnosti, temuč se po mestnem pravilniku tudi ne sme na tako mesto imenovati. Levica je imela dober vzrok, da je predlagala to imenovanje, ker ta oseba ima to moč, da iz Slovanov dela Lahe, kakor se je to pokazalo pri zadnjem ljudskem štenji, levici nevršne volilce pa iz volilnega imenika briše ter Irredenti priljubljen nevolilce na njih mesto vpisuje. To počenjanje sta v omenjeni seji poslanca Defacis in Burgstaller hudo grajala, i ko je prišlo na vrsto imenovanje omenjene osebe, zapustila je desnica zbor, ki je bil potem nesklepčen. Popačeni imenik volilcev je tedaj kriv, da je deželna vlada volitve preložila.

Kako se je pri anagrafičnem uredu delalo, o tem naj povemo le to, da se je iz volilnega imenika izbrisalo celo vrsto c. k. uradnikov, katerih imena so še le nedavno stala v zapisniku, namreč pri zadnji dopolnitvi volitvi v državni zbor, ki se je vršila vsled izstopa dr. Rabla. Ti uradniki so v določeni dobi volilno svojo pravico reklamirali, a minola je, doba, v kateri bi se jim bil moral vročiti odlok, vendar odloka niso dobili. Nečemo govoriti o drugih neredih in krivicah, uže to priča, da tržaški anagrafični urad nema nobene veljave za javno statistiko, da ljudstvo do njega ne more imeti nobene vere, ker resnico pači i svetu laže, in karaktrično je, da magistratu in večini mestnega zbora tako počenjanje ugaja, da »In-

nameščeni. Živenje je bilo prijetno, ranjenci smo bili v bolnici, ki je tudi tam v istem poslopju. Jaz sem se bal, kaj bo de z mojo nogo, otekla mi je, da je bila debela ko pas. Drugi dan uže so začeli zdravniki svojo umetnost z vso ljubeznijo poskušati nad raznimi ranjenci. Dobro, da smo saj na Francoskem bili, Lah bi bili nas gotovo poslali na drugi svet, ker so o zdravljenji nepotrepežljivi i neveseli. Tik mene v bolnici je bil tovariš, kateremu so morali roko odrezati, ubogi se ni več iz omotice zbudil, umrl je, ne vem, z eno ali obema rokama, dali so mu preveč opjuma duhat. Moja noga je bila silno otekla, rekli so mi, da jo bode treba odžagati; — to me je hudo pretreslo, pa pri vsem strahu nisem zgubil srčnosti, branil sem in prosil, da ne, bal sem se omotice, da tudi jaz ne zaspim. Rekel sem, da raje umrem z dvema nogama, nego, da bi ves čas svojega življenja hrom sebi in drugim na poti bil. Nobeno nagovarjanje ni koristilo, jaz sem ostal trdovraten. »Kroglo mi izvlečite iz rane«, tako sem dejal, »pa bo vse dobro«. »Ne boste mogli bolečin prebiti,« odgovarjali so mi, »treba je gobe z omotico pod nos«. »Nikar ne« — tako sem rekel — »trdno natoro imam, vse prebijem — le na delo!« Dali so mi dobrega vina, pa ga je moral prej zdravnik sam kozarec izpit, ker sem sumil, da je v njem omotica. Ko sem bil prepričan, da je vino, spil

»dipendente« za tak zavod svoje kopje lomi! A čudimo se temu ne, saj je anagrafični urad otrok one, uže nad 20 let v Trstu vladajoče stranke, ki ima vedno pred očmi le cilj, ki nikakor ni patrijotičen in ugoden ljudskemu blagostanju. V dosego tega cilja dela z rokami in nogami, z dušo in telesom, in od tega prizadevanja ne bi za las odstopila, da bi tudi trava rastla po tržaških ulicah. Kakor ustavovernej stranki, tako tudi njej ni nobeno sredstvo preslabo i prenesramno, da le do cilja vodi. Marljivosti in darežljivosti jej nikakor ne moremo odrekati, tudi spretnosti ne, a vendar nje stvaritve ne bodo imele obstanka, ker niso postavljene na temelj narave in pravice. Ne bomo dalje razkladali delovanja večine tržaškega zastopa, saj je na široko znano; zdaj, ko so predurmi nove volitve, i se mu je bali, da zgubi večino, porabil je anagrafični urad, da je popačil imenik volilcev! Mi se nadajamo, da se je prevaril i da bo c. k. vlada strogo čuvala, da se bodo volitve vršile pravilno i pošteno.

Boj bo hud i trd, ker sedanja večina mestnega zbora ima v rokah vse trdnjave, v vseh mestnih uradih in od občinske uprave odvisnih mnogoštevilnih zavodih in podjetjih do zadnjega voznika in kondukterja pri tramvaji, nastavljeni so zgoli nje privrženci i pomagači; društvo »Progresso« pritiska z vso silo na volitve; in vendar letos ultraitalijanska stranka ne zmore, ako vsi patrijotični i Trstu dobrohotni volilci svojo dolžnost storé. Ko se je začela potapljati fakičjozna opozicija, ko je naša vlada dejansko pokazala, da s Trstom dobro misli; nastal je nemir tudi v taborji Irredente, preplašila jo je družba železnica, pohabila znana carina. Ljudstvo se tej stranki, če tudi z vsemi mogočimi sredstvi pritiska, toliko bolj odpoveduje, ker vidi, da zanj ni nič storila; trgovci ne morejo z njo hoditi, ker jim njihovi interesi tega ne dopuščajo in uradniki se ne morejo unemati za blaženo Italijo.

Ker »Progresso« priporoči svoje kandidate, treba da takoj začne delovati tudi njemu nasprotna, tako imenovana patrijotična stranka. Ker pa se je odbor te stranke sestavil uže pod prejšnjo vlado, ter je pri zadnji dopolnitvi volitvi še vedno funkcioniral i ni čist fakičjozne opozicije in privržencev stare vlade, zato bi pač bila nujna potreba, da se bistveno promeni; naj bi tedaj sklical volilce, da sami izbero take voditelje, do katerih imajo zaupanje. In to mora storiti, ker se imenuje »patrijotični«. Mi ne dvomimo, da ima večina tega odbora res patrijotično srce, a zamolčati ne moremo, da so

sem ga polu bokala. Došlo je več zdravnikov in zdaj so začeli rezati, potem ko so me dobro privezali na nek aparat. Srce se je treslo, ko je vreteno vrtalo kroglo tako, da je ostala sama luščina, a kroglo so vendar srečno izvlekli iz piščali. Bolečine so bile tolike, da sem večkrat omedlel; škropili so me s kisom in vodo; nisem mislil, da prebijem to grozovito operacijo. Ko so mi vse koščice iz rane pobrali z srebrnim orodjem, zavezali so nogo in me položili v dobro postelj, kder sem po 8 dneh prvokrat sladko spal.

Zdravje je dobro napredovalo, v dvanajstih dneh sem zopet hodil po nogi, to se ve da zelo počasi. Nečega dne se sprehajam po drevedu na velikem prostoru notranje vojašnice; k meni stopi mlad francoski častnik ter me ustavi in vpraša, kam sem bil ranjen. Ko sem mu vse povedal, povabil me je na bližnjo klop. Kde sem doma, kaj so moji roditelji, kako sem tako mlad v vojake prišel, kde sem srebrno svetinjo dobil in še o mnogo drugih stvareh me je vprašal. Jaz sem mu točno odgovarjal na vse in moral sem mu povčeči biti, ker me je povabil, naj grem h kantinerju in naj si tam ukažem, kar le želim. In tako sem vsak dan jedel in pil na njegove troške. A storil je še več; ko sem bolj ozdravel, poklical je polkovnega krojača, kateri mi je lepo, novo lovsko obleko naredil z vsemi znamenji. Lepo se mi je podajala posebna oprava, dal mi

v njegovej sredi tudi take osebe, katerim je »Neue freie Presse« politično evangelijske. Naj nam bo dovoljeno le to omeniti, da so se pri zadnji volitvi v državni zbor volilci zelo obtem spotikali, da je figuriralo na pozivih mej ineni tega odbora tudi ime gosp. dr. Rabla, onega gospoda, kateri se je iz znanih razlogov sam odpovedal poslanstvu. Mi smo se zelo čudili, kako se je predznel g. dr. Rabl po vsem tem, kar se je malo poprej zgodilo, pridružiti se še temu odboru; značajan mož bi se moral skriti v najtemnejši kot. Ako ta odbor krepko na nogo stopi, gotovo bo prihodnji mestni zastop in deželni zbor večinoma patrijotičen, ker mu je zmaga v dveh razredih gotova, v tem primerljaju pa so odločilne volitve v okolici.

Volilci prvega razreda so milijonarji, večinoma trgovci, ki navadno ne hodijo z nobeno stranko; to so praktični možje, ki drže z vsako vladjo, katere se ozira na njihove interese; ne bo tedaj težko v tem razreda Progressovih kandidatov izpodbiti. — Tudi v tretjem razredu prav lahko zmagamo, ako se dobro na nogo postavimo, ker ima naša inteligenca večinoma zdrave nazore i se z našimi uradniki nikoli ni tako kruto ravnilo, kakor n. pr. z onimi v Ljubljani; vedno so pri volitvah lahko postopali po lastnem prepričanju, i zato tudi niso politično zbegani in demoralizirani, ampak zavezni in značajni. — Večja težava bo v drugem razredu, ker o tem je mnogo one premožne gospode italijanskega rodu, ki je gnotno podpirala i na svojem sreč grela one malovredneže, ki so pred nekaterimi leti javni mir kalili, katerih organ je še danes ultraitalijanski »Indipendente«. Vendar ta gospoda tudi v tem razredu nema večine, tedaj je tudi tu mogoča zmaga, ako se odbor trudi i za kandidate postavi zmerne i priljubljene možje. — V četrtem razredu letos še nemamo upanja, če tudi bi tu pod naravnimi razmerami najlažje zmagali; tu si je pridobil »Progresso« z silno, izvrstno vreden agitacijo in terorizmom toliko vpliva, da je vselej z veliko večino zmagal; skoraj vsem malim obrtnikom je preskrboval volilne liste in dvomljivim pretli, da ne dohodo dela, ako njegovih kandidatov ne bodo volili. Če tudi, kakor smo uže omenili, v tem razredu ni upanja, vendar je neobhodna potreba nasprotna agitacije, da se počasi tudi ta razred na pravo pot privede; pozdravljamo tedaj tiste naše rojake, ki so to agitacijo uže pričeli.

Okolica bo volila narodno; vsaj na pet okrajev se trdno zanašamo; le prvi okraj, v katerem so vedno tujci s presilnim pritiskom in

je tudi lepo palico za šetanje. Obiskal me je vsak dan, vselej popoldne. Nečega dne se je pripeljal v lepej kočiji na dvorišče, zraven njega ste sedeli dve lepi mladi gospici, bile ste njegovi sestr. Ko sem ugledal kočijo, takoj sem šel naproti in pozdravil po vojaški šegi častnika, on mi pomigne, stopil sem bliže in predstavil me je svojima sestrama po francoski, katerega jezika pa nisem dobro umel. Povpraševali ste me vse vprek in bile ste prav otročje radovedni. Mlajša lepa črnooka deklica podarila mi je zavitek finih cigar in polu napolendora. Jaz sem se uljudno zahvalil in pozdravil, ko so štirji konji zopet odpeljali lepo kočijo in še lepšo dragotino v njej, z črnooko gospico so se mi oči ujele in čutil sem, da se je v meni nekaj promenilo, rudečica me je zalila; ko se je še enkrat ozrla nazaj, tudi sem še enkrat po vojaški pozdravil.

Drugi dan je prišel zopet mladi oficir ter me je peljal po Parizu, kajti ujetniki nismo bili prosti razen častnikov, kateri v takem slučaju častno besedo zastavijo, da ne pobegnejo. Ponosno sem korakal zraven njega, peljal me je v neko odlično gostilno. Tam sva pila in jedla in se pogovarjala, gledalcev sem vedno mnogo imel, in zelo so se gostje zanimali za-me. To je bilo vsak dan, da sem šel z njim na sprehod, peš ali v kočiji. Bil je sin silno bogatega

vsemi mogočnimi sredstvi z malo glasov zmagovali, nam je še negotov. Nadejamo se, da si okolica z sijajno disciplino pomnoži staro slavo! da prvi okraj izbrise madež prejšnjih nesrečnih volitev. Okoličani! To je Vaša sveta dolžnost, skrbite za dobro svoje ime in poštenje, kajti zaničevanja so vredni oni, ki se dajo podkupiti in tuju izdajajo svoj rod. Take ljudi stavi italijanski prvi pesnik v najnižji oddelek svojega pekla, — in res zaničevati jih morajo tudi oni tujci, kateri sejejo luliko in razpor med našim narodom, posebno v enem okraju.

Na delo toraj, vsak naj se po svojih močeh briga za volitve — strani z Irredento in fakcijsko opozicijo! — Trst mora vreden biti imena: najzvestejše mesto!

## Dopisi.

V Ljubljani 18. aprila.

Bela Ljubljana, slovenska ljubljena stolica, zopet uživa prastari narodno-pesniški naslov, lice ti veselja žari in ponosno gleda na tebe ves svet slovenski! Vrgla si od sebe tujčevi prapor in zopet vihra na tvojem obzidju slovenska trobojnica. Nič več ne boš pasterka grmanskega madeža, nič več ne boš rabotala tujcu: njegovega nasilstva so te oteli lastni sinovi. Mnogo let je trajal nekrvavi boj, ali slavna zmaga je sedaj plačilo. Trinajst let smo se borili po vseh pravih strategijah, pasivno in aktivno, proti nenaravnim silam, proti izdajstvu in lastnej hiši, — borili smo se zato, kdo bo gospodar slovenskemu domu, ali tujec ali domačin; trinajstkrat smo bili zmagani, ali z velikostjo boja je rasel nam pogum, z njim pa moč in število borilcev za našo sveto reč, naposled se je udala trdnjava: mestna hiša ljubljanska je zopet v rokah narodne večine. Tako pada trdnjava za trdnjavo narodu v oblast. Večina v mestnej zbornici, 16 narodnih proti 13 nemškutarskim glasom (od poslednjih lani voljeni grof Chorinski se je odpovedal mandatu), ni še prebivalstvu primerna, ali to se popravi v prihodnjih dveh letih; sedaj velja, da se umno vtabore narodni zastopniki. Najprvo bo treba voliti novega župana. Dosedanji, g. Laschan, ima sicer še eno leto sedež v mestnej zbornici, ali županovati menda vendar ne bo hotel po vsej sili proti volji prebivalstva in narodne večine; tudi je pretil »Wochenblatt« z njegovim odstopom pred volitvami, ako bi nefakcijsko izpale — tedaj menda pojde in njegovo mesto zasede naroden mož. Za to čast kandidujejo baje g. P. Grasselija, namestnika deželnega glavarja; njegovo izvolitev bi pozdravila radostno vsa Ljubljana, celo v nasprotnem taboru je bolj priljubljen nego Laschanovo županovanje. Potem bo treba nekoliko spremeniti volilni red, da pride v soglasje z državnozborskim o volilni pravici »petakarjev«, kakor je storila že zlata Praga; tudi zapisnik volilcev, ki je sestavljen samo za domače potrebe nemškutarske stranke, ima kričeče napake, ki jih narodna večina ne sme obdržati v veljavi. To vse se da preurediti brez ali k ljubju fakcijske večine in našem deželnem zboru. Glavna zadača novejši večini mestnega starešinstva obstaja pa v njemu odločnem delokrogu. Tu velja pokazati, da naša stranka umeje nalogo, ki je namenjena tako veliki občini, ki je središče deželno in narodno, da naša stranka ni tako brezobzirna, kot so bili nje nasprotniki proti opravičenim željam svojih volilcev.

Meseca maja začne tu izhajati nov naroden list »Ljudski glas«; potezal se bo v prvej vrsti za koristi in težnje manjših obrtnikov, puščaje

veliko politiko drugim listom. Vredoval ga bo g. L. Haderlap, ki je odločil uredništvo »Slovenca«. V krogih, katerim je namenjen, jako pridno se agituje za novi list.

Č.

Z Dunaja 18. aprila.

Ko so se ustavoverci minolo jesen bili v »edinjene levičarje« preoblekli in eden del desničarjev si novi klub ustanovili, takrat so avtonomistični časopisi skoraj soglasno »zajamrali«: ne razdružujte se zdaj, ko se naši nasprotniki edini; to bo velika škoda. Pisal sem Vam bil takrat, da se ni treba bati; kajti toliko državljanskega razuma in poštenosti se mora pričakovati pri vseh desničarjih, da v odločilnem trenutku storijo svojo dolžnost, levičarji pa itak nemajo etične podloge. V resnici imajo levičarji radi svojih nerazumljivih pregreškov, ki so jih bili v zadnjih mesecih storili, zdaj tako mačkino mrmranje, da se Bogu usmili. Sviti vladar jim je bil na čelo vžgal »fakcijsko opozicijo«; Hohenwarth je bil njihovu vodji v zrcalu pravo pravcato sliko pokazal. Kdor je videl Herbst takrat, ko ga je Hohenwarth prijemal in ščipal, kako je bežal sem ter tja na vse strani, temu ostane ta tragično-komičen prizor v vednem spominu. Dalje jim je »Augs. Allgemeine« levite brala, da je gola laž, da bi Nemci bili zatirani in da se jim prav zgodi, če Madžari nemškemu »Schulvereinu« zasolijo kakor mu gré. In na zadnje meso njihovega telesa, baron Walterskirchen, razklada nemškimi volilcem, da merijo nemški bratje z Českega vso Avstrijo z pemskim vatlom, da ni verjetno, da bi ti bratje bili slovenskim sodržavljanom v ožji domovini pravilni, ker še svoje rojake iz planinskih dežel prezirajo. Če se to pomislimo, da je bil Rothschild pri zadnjem najemu največ ponudil, držeč se načela: »Ubi bene, ibi patria«, lahko si mislimo, da more Taaffe in ves kabinet z opravičenim zadovoljstvom gledati na lepe vspehe.

V svoji veliki sili se je Schönerer domislil židov in je hotel osnovati neko protisemitsko agitacijo in zdaj še mora »reakcionarno« ministerstvo braniti žide nemških nacionalcev. Taaffe uže po mirnem in postavnem poti od strani tiste nedostanke v naših zakonih, katere so si bili židovje v svojo korist obrnoli, in si s tem tu pa tam opravičeno »hladno ljubezen« priborili.

Delegacije menda brez ugovora dovolé zahtevanih 23 milij. goldinarjev; vendar pa bi se moralo kaj ukrenoti glede stalnih razmer v Bosni in Hercegovini. Ko bi se o pravem času bil le četrti del te svote porabil za gmojni poljšek tamošnjih ubozih prebivalcev in se pametno vladalo, kakor razmere zahtevajo, prišlo bi se bilo v okom vsem tem homatijam; upajmo, da bodo za vselej pokopana tista načela v upravi, vsled katerih se odločilni krogi še le podučé.

Da še enkrat Walterskirchnovo zadevo omenim, sklenol je klub levičarjev, na njegovo ostro sodbo — molčati, jeden levičar ga baje ob priliki v državnem zboru prime, — jako »nobel«!

Uvodni članki velikih dunajskih listov so celo konfuzni; »Wiener Allgemeine Zeitung« morda namerjava ustanoviti novo stranko, stara »Presse« se jej posmehuje, »Neue Freie Presse« jamra. Vrivajo se mi na um besede iz nemške pesmice: »Der Hans und die Gänse« .... und wie der Hans den Tanz erblickt, Er fast erstickt; So hat er gelacht, Und hat sich gedacht« etc.

straži je bilo dano povelje, da smem brez zastranja odhajati. Necega dne mi prinese strežaj majhno skrinjico; ko jo odprem, zapazim v njej lepo perilo. Ko sem se zahvalil, rekel mi je, da mi je to poslala comtesa Fauchon; odgovoril sem mu, da jej roko ljubim i da se pri lično sam osebno zahvalim. Z veseljem sem pregledoval lepe košulje, ki so uže začetne črke mojega imena imele, spodaj pa sem našel listek s krono in imenom mlade grofice i na njem malo lepih besed, s katerimi mi je poklonila darilo. To se umeje, da sem perilo takoj oblekel in poskusil, zdelo se mi je prefino za-me, pa nosil sem ga ponosneje, nego vojaško debelo platno.

Drugi dan sem se res zahvalil sam po obedu v vrtu, kder sem dobil priliko zraven vodometu pod senenatim drevosom govoriti z grofico Fauchon. Bila je jako odkritosčna in uljudna. Pozabil sem skoraj, da sem Avstrijec, bil sem ko doma, vedno so hoteli z manoj govoriti, da so se veselili, ko sem napačno govoril.

Mej tem je bil v Vilafranki sklenen mir in s tem se je meni radovanja nit v Parizu pretrgala. Fauchon me je nagovarjala, naj v Parizu ostanem, saj mi ne bode nikdar ničesa manjkalo, tako mi je šepetala v prijaznem vrtu;

## Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesar se je grofu Taaffeju pohvalno izrekel, da se je nova renta tako dobro oddala.

Popotovanje naloge cesarja v Italijo je odloženo do jeseni.

V avstrijskih delegacijah je bilo od vlade zahtevanih 23 milijonov gold. za potrebe v Bosni in Hercegovini dovoljenih, ogerake delegacije so pa 2 milijona odbile; pri skupnem glasovanju so zmagali Ogri, če tudi se je vojni minister zelo trudil, da bi se dovolila cela svota.

Parlamentarna komisija je v seji 20. t. m. sprejela nazore in predloge slovenskih poslancev glede izveritve enakopravnosti ad referendum ter je naročila iz pravdoznancev sestavljenemu odesku, naj razodene o njih svoje mnenje.

Minister Pražak je graškej višje deželnej sodnji poslal ukaz, naj vsem okrajnim sodnijam naroči, da morajo slovenske vloge sprejemati ter slovenski reševati. Narodnjaci, odslej vlagajte sodnijam samo slovenska pisma, zdaj je menda vendar konec krivic, ki so se godile slovenskemu jeziku v sodnijah.

Železniški odesk poslanske zbornice se je 19. t. m. pogovarjal o železniški progi Trst-Hrpelje in podaljšanju Rudolfove železnice do Trsta. Najprej se je govorilo o sklepu, ki se je storil v zadnji seji na predlog dr. Tonkličja, naj se pozve mnenje vlade, predno se zastran podaljšanja Rudolfove železnice do Trsta zbornici predlog stori.

Poslanec vitez Fürth je izrekel, da dr. Tonkličjev predlog nema več temeljitosti, ker je vlada nasvetovala železnico iz Trsta v Hrpelje. Pri podanih vladnih predlogih gre za javni kredit, ki bi znašal okoli 100 milijonov goldinarjev, in on meni, da ni mogoče posvetovati se o vladnem predlogu, dokler se finančni minister ni izrekel, kako misli to svoto pokriti.

Ministerjalni svetovalec Auerhammer se je izjavil, da ni opravičen dati izjave o tem, ali se imajo ti troški pokriti s zajmom, ali ne, ker pa primanjkljaj znaša letos uže 37 milijonov, zato vlada nujno želi, naj se železnice ne zidajo pre naglo, ker bi vlada sicer primorana bila, nov kredit zahtevati. Finančno ministerstvo meni, da se skleneni predlogi lahko izvrše, drugi pa naj se pripuste prihodnosti.

Odesk je potem soglasno sklenol, posvetovanje o železnici Trst-Hrpelje odložiti, dokler finančni minister ne izreče svojega mnenja.

V železniškem odesku je finančni minister 24. t. m. izrekel, da misli troške za nove železnice pokriti s kreditno operacijo.

Češki poslanec Zelthammer, na katerega predlogo je državni zbor volilni zakon v češkem veleposestvu promeni, rekel je svojim volilcem pred odhodom na Dunaj, da ima še drugo predlogo za predrugačenje volitev v mestih in kmečkih občinah. Če vlada sama tega predrugačenja ne predloži, pridruži se lex Zelthammerjeve še druga, in če treba tretja, da dobi vsak in vsi svoje pravice. — Ker se je vlada sama uže izrekla za to predrugačenje, ne bo ga teško izvesti, če tudi se bo levica branila z rokami in nogami.

Ustavoverci nima jo več le smole, temuč strela za strelom jim udriha na glavo. Zdaj so se jih lotili celo Dunajčanje, cesar so pa zopet krivi sami. Hoteli so namreč, ko jim je uže vse izpodletelo, pokazati, da so dunajskega mesta glas in zato so tajno sklicali v zbor svoje privržence ter izrekli nezaupnico na Dunaji izvoljenemu državnemu poslancu, demokratu dr. Kronawetru, ker je njihove grehe večkrat krvavo

toda tega nisem mogel in želel sem zopet videti domovino; rekel sem jej, da mi ni mogoče.

Necega dne je nam prečital major povelje, da se povrnemo v domovino, vse je zaukalo, le jaz sem bil žalosten, še bi bil rad ostal, toda povelje je sveto.

Dva dni prej me je lajtenant peljal k fotografu in me naslikal, ne vem koliko komadov je ukazal narediti, le enega sem jaz dobil, druge si je obdržal. Na večer pred odhodom, bil je rojstni dan očeta grofovske družine, bilo je na vrtu v steklenem salonu, ki je tik palače stal, vse okrašeno in razsvetljeno. Povabljeni so bili razni gospodje visocega stanu, vojaški in civilni. Strežaji v bogatih livrehah so stregli, lišp je bil velik, kakor je to le v Parizu navadno. Vsa-cemu je bil odkazan svoj sedež, jaz sem sedel nasproti Fauchoni, ki je bliskala s črnimi očmi jako prijazno in milo. Napitnice so se vršile in konečno se je spomnil moj zvesti prijatelj lajtenant tudi moje malenkosti in napil je: »Vive Chasseur Sergeant Autrichien Jean Samovič, vive« in ko je zadnjo besedo »vive« izustil, trčili smo z šampancem, katerega sem prvi-krat pil, da mi je skoraj v lase zlezal. Družba je začela odhajati, ko smo od mize vstali, le v grupah tu in tam je bil še živahen pogovor. Tudi jaz sem šel k oknu, kder je stala Fauchon

šibal. S tem so mislili triumfirati oni, ali triumfiral je Kronaweter. Sklicel je skupaj vse svoje volilce in ti so mu dali najlepšo zaupnico, ker le sedem glasov je bilo zoper njega! Kronaweter je v tem zboru odkril vso puhlost, prodrznost in ostudnost ustavoverske stranke; njegovim besedam se je gromovito pritrdjevalo tako, da je Kronaweter zdaj najpopularniši mož na Dunaji. In tako so se ustavoverci ujeli sami v past, katero so nastavili temu poštemu možu. Ta strela jih je tedaj strašno hudo zadela, ker jim je Dunaj odtrgala. O tem zanimljivem i prevažnem dogodku bomo prihodnjič več govorili.

Te dni se vrši na Dunaji *hazenska pravda* zoper one, ki so krivi, da je v gledališču na ringu toliko ljudi zgorelo. Zatoženci se izgovarjajo, da niso krivi.

Češki delalci so imeli 23. t. m. na Dunaji svoj zbor, pri katerem se je pokazalo, da Dunajčanje niso sovražniki Čehom, ampak da le ustavoverski časniki ščujejo Dunajčanje zoper Čehé.

Trimoglavost ustavoversnega veleposlanca na Češkem je tolika, da ni hotelo sprejeti kompromisa, kateri so mu ponudili avtonomistični veleposestniki, ampak dotični volilni odbor je svojim pristajem priporočil, naj se volitve vzdržé. Vsled tega bodo volili avtonomisti poslance svoje stranke.

Angleža Evans, katerega so vsled ukaza dubrovniškega državnega pravdnika zaradi podpihovanja upornikov zaprli, izpustila je sodulja iz zapor, ker zatožbe ni našla vtemeljene.

V hrvatsko regnijsko deputacijo za rešitev *rekega praljanja* so bili izvoljeni poslanci: Mihačević, Miškatić, dr. Spevec in dr. Vojnović tedaj zgoli možje, ki pripoznavajo, da Reka spada k Hrvatskej.

Vnanje države.

Papež neki namerjava izdati o praznovanju godu slovenskih apostolov Cirila in Metoda, kateri god obhajajo pravoslavni Slovani 11. maja, encikliko na razkolniške Slovence z opominom, naj se povrne v katoliško cerkev. Dotična enciklika izide iz tiskarnice propagande v 1.500.000 iztiskih.

Bolgarski knez se pripravlja k popotovanju na Dunaj, v Berlin in Peterburg.

Ruski car je dal ukaz, s katerim se vojaškim osobam prepovedujejo javni politični govori.

Ruska vlada namerjava imenovati stalnega poslanca na papežem dvoru in papež pošlje posebno poslanstvo k kronanju ruskega carja. To je veselo znamenje.

Judje se z Ruskega in tudi s Poljskega v vedno večjem številu v Ameriko izseljujejo, ker jih straši proganjanje, katerega so pa sami najbolj krivi.

Švicarska vlada se prizadeva za napravo *mejnarodnega fabriknega zakona*. Namen je gotovo plemenit, ali zelo malo je upanja, da se izvrši, ker so razmere delalcev v raznih državah zelo različne.

Na Angleškem je umrl 20. t. m. najslavnejši natoroznanec tega stoletja, Charles Darwin. Njegova teorija o naravnem izboru plemen v boji za obstanek je našla mnogo privržencev ter hudo vpliva na vse družabne in državne razmere. Nemoralno je načelo Darwinove teorije, da le moč daje pravico in zato zavržljivo. Ponizati bi se moral človeški rod do živine, zavreči bi moral vse vzore in ideale, pokopati vse upe, ako bi se poprijel Darwinovega uka. Mi smo prepričani, da božja iskra, iz katere se sveti pravica i ljubezen, nadvlada osorno načelo, katero stavi na prvo mesto surovo silo.

pariškega grofa, katerega palača je stala na boulevardu Italien. Tretji dan sva se peljala domú v njegovo palačo; nikdar ne pozabim lišpa, kakoršen je bil v tej palači. Predstavil me je očetu, visocemu staremu kavalirju. Prišla je vsa družina skupaj k bogatej večerji, pri katerej sem bil v zadregi, kako se bodem vedel s žlico in vilicami. Pa moj ponos me je nekako oživiljal in držal sem se, kakor bi bil vajen taci po-jedenj. Jaz sem sedel zraven lajtenantu in zraven mene črnooka gospica, da sem bil v velicah zadregah. Vedno sem moral govoriti, kajti vsi so me vpraševali po mojem tolaču lajtenantu, vedno so pritrdjevali »magnific«! Jedila so bila meni skoraj vsa nepoznana in mislil sem, da so morda celo kanarčkovi jeziki in Bog ve kaj vse. Po skupnej večerji smo se zopet poslovili od družine. Lepi gospici v krasnej obleki ste name napravile vtisk, kakor bi bil med dvema kraljicama. Ko smo iz dvorane v pritličje prišli, čakala je lajtenantu in mene kočija, katera naju je do naše vojašnice odpeljala, jaz sem šel v mojo sobo, on pa dalje. Vso noč se mi je senjalo o črnooki gospici, bil sem vedno v zadregi in prav mučil sem se, dokler se nisem zbudil, kajti bil sem preokoren. Večkrat sem bil v grofovske palači, ali me je lajtenant tja peljal, ali pa je strežaj s kočijo po-me prišel v vojašnico. Na

in s prstom po steklu risala. »Vi očitete jutraj,« rekla je žalostno, »nečete v Parizu ostati, dakle hodite v svojo domovino in bodite srečni. Saj vas pričakuje vaša draga;« — omolknila je, ni mogla dalje govoriti. V roke mi je stisnila lep etui: »To obdržite v spomin; jaz pa bodem imela ta le vaš spomin v mojej sobi,« in pri tej priliki mi pokaže lepo tablico s pozlačenim okvirjem in medaljo, na katerem je bila moja podoba v minjaturi naslikana. Etui sem v žep spravil, poslovil se prav milo in gotovo za vselej od prijazne grofovske rodbine. Drugi dan pa na vse zgodaj, ko je prva jesenska zora beli dan oznanjevala, stala je uže četa ujetnikov veselo na kolodvoru, in ko je blapon zažvižgal, zagrmelo je tisočero ukanje: »z Bogom, Pariz!« Jaz sem sedel tiho v vozu v kotu, ogledaval lepi prstan, ki mi je v spomin podarjen bil, in se oziral na mesto, katero smo k malu izpred oči zgubili. Le Fauchon mi je bila na misli. In če bi še enkrat v vojni bil ujet, tako si mislim, bomo pa zopet Pariz videli, toda mlada leta minevajo, države padajo in prestoli se rušijo, zvestoba ostane.

**Oni Mac Lean**, ki je streljal na angleško kraljico, ni bil obsojen, ker so ga spoznali za blaznega.

**Državni zbor severo-amerikanskih držav** je sklenil zakon, po katerem se za 10 let prepoveduje naseljevanje Kitajcev v ameriških državah.

V **Egiptu** vre tako, da se je vsak dan bati vstaje. Poleg tega pa še turški sultan hujska, ker meni, da z vstajo dobi vrhovno oblast nad deželo Faraonov. Sultan bi storil boljše, ako bi se briga za to, da ne zgubi še tega, kar ima; nove pridobitve, prazne ranje!

## DOMAČE STVARI.

**Tržaško-koperska škofija ima zopet pastirja**; imenovan je mil. poreški škof dr. Ivan Glavina. Mi se poklanjamo novemu vrhovnemu dušnemu pastirju, uverjeni, da bo zvesto in z vso ljubeznijo nadaljeval ona plemenita dela, v katerih so se njegovi izvrstni predniki: *Ravnikar*, *Legat* i *Dobrila* pridobili nesmrtno zasluge. Z božjo pomočjo bo lahko zidal na teh treh trdnih voglih; bodi on četrti!

**Potrjena volitev.** Poslanska zbornica je v seji dne 21. t. m. volitev tržaških poslancev gg. *Burgstallerja* in *Vucetiča* brez ugovora potrdila.

**Znižana carina** pri uvožnji skoz Trst se je določila: za kavo in kakao s tremi gold., za čaj z desetimi gold., za dišave s petimi gold., za indigo s tremi gold. tedaj je carine prost, za kokosovo olje s 50 kr., za riž s 25 kr. —

Država s tem žrtvuje na leto pol milijona gold.

**Tržaška razstava.** Kakor poroča »Slov. Naroda«, pripravil je ljubljanski obrtnik in svečar, gosp. *Oroslav Dolenc*, za razstavo raznovrstnih v resnici lepih voščenih izdelkov. V prvi vrsti je omenjati sedem sveč razne debelosti, med njimi velikonočna, s krasnimi raznobojnimi voščenimi šopki olispana sveča. Dalje dve knjigi, izredno lep album in dva keliha, obdana s girlandami raznih cvetic. Vsa dela so lepo in okusno izvršena in gosp. *Oroslav Dolenc* bode s temi izdelki vredno zastopal našo domačo obrtnijo. — Vodja orientalskega muzeja je imenovan za to, da sestavi in uredi orientalski oddelček razstave; ogrski minister trgovine pa je imenoval g. *Juhasa* nadzornikom ogrskega oddelka.

**Tržaški pododbor za »Narodni dom«** v Ljubljani se je konstituiral. Prvosedek je gosp. *Mate Polić*, denarničar gosp. *Kevešič*, tajnik *Viktor Dolenc*. Sklenilo se je, da bode odbor imel vsako soboto sejo, da vsi odborniki dobé pole za pobiranje darov, da se do nekaterih gospodov pošljejo deputacije, da se tiska še poseben poziv do rodoljubov v Trstu, v okolici, Istri in Dalmaciji, da se po javnih lokalih, kamor zabajajo Slovani, izpostavijo pušice za nabiranje darov za »Narodni dom« in da se po sklepu, kadar odbor spozna, da je z nabiranjem pri kraju, po možnosti osnuje tudi kaka lepa veselica za »Narodni dom«. Tržaški odbor je sestavljen iz Srbov, Hrvatov in Slovencev, prvosedek je Hrvat, denarničar *Srb*, tajnik *Slovenec*. To je najlepši dokaz, da mi v Trstu ne delamo razlike in da smatramo tukajšnji Srbi in Hrvatje slovenski »Narodni dom« prav tako za svojo reč, kakor mi Slovenci. — Da bi uže skoraj povsod na slovanskem jugu prodrlo tako mišljenje!

**Zoper Jude** se je tudi v Trstu bolj na tihem začelo šušvati; nekdo je baje hotel sklicati v ta namen shod, pa policija je to prepovedala. Mi sicer nismo posebnih prijatelji judom, ali ostro obojamo vsako draženje in hujskanje, kajti tudi jud je — človek. Le to bi judom svetovali, naj ne dopuščajo svoji mladini, da bi še dalje stala v prvi vrsti »irredentarske stranke«, ker prav to je v Trstu judom najnevarnejše. Mi iz lastnega večletnega prepričevanja vemo in zato ponavljamo, da so v Trstu irredentovske težnje judom silno nevarne, ker je ljudstvo najnižjih stanov v ogromni večini navdušeno s pravim patriotizmom.

**Oba govora dr. Holuba**, katere je imel zadnjo soboto in nedeljo v borznej dvorani, bila sta zelo zanimljiva in podučna. V prvem je živo risal zemljo in prebivalce južne Afrike, vzlasti Zulufake in njih običaje; v drugem je povedal našim trgovcem mnogo važnega o trgovini v ondodnih pomorskih mestih, spodbujajoč jih, naj bi, kakor drugi narodi, kupčijo v one kraje poskusili. — Ker dr. *Holub* k malu zopet v Afriko otide, dala mu je tukajšnja trgovinska zbornica 300 gold. podpore.

**Asil nadvojvode Rudolfa.** V seji mestnega zastopa 21. t. m. se je sklenilo, v Kadinu blizu slomašnice, na mestnem zemljišču, zidati hišo v zavetje zapuščenih mladini pod imenom »asil nadvojvode Rudolfa«.

**Zoper gosence.** Ker se je letos na sadosnem drevju zopet prikazalo mnogo go-

senic in njih zalege, opominja trž. magistrat vse posestnike v posebnem oglašju, naj z vso marljivostjo v svojo lastno korist mrčeje pokončujejo. Oglašje je laški, posestniki pa skoraj zgoli Slovenci, tedaj moramo misliti, da gosence pokončujejo — laški jeziki!

**Vojna ladja »Cargano«** je za Inji ponedeljek iz Dalmacije v Trst pripeljala 5 ranjenih in 55 bolnih vojakov, katere so sprejele in okrepčale gospe rudečega kriča, potem pa so bili prepeljani v vojaško bolnico.

**Pomiloščenje.** Cesar je zaradi umora k smrti obsojena *Dobrila* in *Kastelca* pomilostil; najvišja sodnija je potem prvega obsodila v teško ječo na vse življenje, drugega pa na 20 let. *Dobrila* so odpeljali v Koper, *Kastelca* pa v Gradiško.

**Odpovedovanje stanovanšč.** Tržaška mestna sodnija s posebnim razglasom naznanja, da se je tudi letos sestavila komisija, ki bo sprejemala odpovedbe tistih stanovanšč in prostorov, ki so najeti za letno najemnino do 23. avgusta 1883. Ta komisija bo zbrana od 10. do 23. dne maja in bo uredovala vsak delalnik od 8. do 11. ure dopoldne, in od 3. do 5. ure popoldne, v nedeljah pa le od 8. do 11. ure dopoldne. Da se polajša odpovedanje, priporočajo se dotične tiskavnice, Z ozirom na §. 7 cesarskega ukaza od 16. novembra 1838 se pristavlja, da morajo stranke odpovedi omenjene komisiji izročiti v takem času, da bo mogoče dostaviti jih v predpisane dobi, in moral bo vsak sam sebi pripisati, ako se odpoved, ker je prepozno došla, v pravem času ne dostavi.

**Poletni vlaki med Trstom in Mariborom** bodo od jutri počeni vozili vsako nedeljo in vsak praznik. Iz Trsta bodo odhajali ob 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> popoldne in vračali se iz Maribora ob 8 uri 45 min. zvečer.

**Statistika c. k. pošte v Trstu** za leto 1881. Kolik je tukaj promet, kažejo te številke: Listov in listnic se je odposlalo 9.590.900; časnikov 578.000; poštinih nakaznic 327.210 z 18.287.319 gl. denarja; vse denarne pošiljave skupaj znašajo 33.810.965 gold. Število paketov in denarnih listov je 1.328.800, in njih deklarirana vrednost 138.443.348 gold!

**Trst pred 194 leti** je imel natančno 6424 stanovancev, in sicer 5.911 katoličanov, 91 Grkov, 46 protestantov in 221 judov. In danes biva tukaj 143.000 ljudi! V Evropi je malo mest, ki bi se bila tako naglo povečala.

**Brzojavna postaja na Opčinah** se v 1. dan meseca maja zopet odpre, ter bode, kakor vsako leto, odprta do konca meseca oktobra.

**Dopolnitve volitve v goriški mešni zastop** bodo 12. maja.

**Vabilo k preskušnji učencev**, ki se bo vršila za prvi semester t. l. dne 2. maja, na slovanskem oddelku deželne kmetijske šole v Gorici in sicer predp. od 8-12. iz teoritčnih predmetov: Tlo-in gnoje znanstvo, — Kmetijsko mašinstvo, — Živalstvo — Gojdarstvo — Kemija — Kmetijsko računstvo; popol. od 3-6 iz praktičnih vaj na polji, sadnem vrtu in no-gradu. K obilni vdeležitvi vabljeno so vsi prijatelji kmetijske. Vodstvo slov. oddelka deželne kmetijske šole.

V Gorici 15. aprila 1882.

F. Povše.

**Potrjen zakon.** Cesar je potrdil zakon o dokladah za kranjski zemljiško-odvezni zakon.

**Kranjsko deputacije**, ki se pojde poklonit o priliki šeststoletnice združenja kranjske dežele z Avstrijo, sprejme cesar meseca maja. V deputaciji bodo gg.: grof Thurn, deželni glavar, poslanca *Poklukar* in baron *Apfalter*.

**Ljubljanski župan, g. Laschan** se je odpovedal svojemu uradu vsled zmage narodnih volitev v mestni zastop. Prav je storil. Nemčurji so si zadnjo slavo pridobili s tem, da so ga izvolili za častnega meščana. Prosit!

**»Narodni dom«** V 93 štev. »Slovenskega Naroda« je sprožil dopisnik z *Notranjskega* lepo misel, naj se to poletje na *Notranjskem* osnuje v prid »Narodnemu domu« velika narodna slavnost, h kateri bi se povabili vsi Slovenci, ki stanujejo med Ljubljano in jadranskim morjem. Čujemo, da se je ta misel odobrila v obširnih krogih na *Notranjskem*, i da se bodo 7. maja na *Rakeku* zopet o tej zadevi dogovarjali.

Mi z veseljem pozdravljamo to misel ter živo priporočamo dotičnim krogom, naj jo vresničijo, ker ideja, da se našemu narodu postavi vreden »Dom«, ni le lepa in vzvišena, temuč zahteva jo tudi narodna čast; o tem so vsi zavodni rodoljubi, vseh stanov, jedne misli. Pri tem podjetju imamo vsi jednake dolžnosti in kolikor splošneja bo vdeležitev, toliko častnejša bo za našo domovino; »Narodni dom« mora biti lastnina vsega naroda i zato je treba, da se ves narod zanj žrtvuje.

Naj se enake manjše narodne slovesnosti osnujejo tudi po drugih okrajinah slovenskih dežel! — Mi temu dodajemo še to le misel: Za časa razstave v Trstu bole tuk. delalsko podporno društvo imelo veliko slavnost blagoslovenja zastave. Te slavnosti se udeležiti od blizu in daleč mnogo ljudstva, zadržalo je uže mnogo hrvatskih in slovenskih društev, da se hočejo udeležiti. Ali ne bi bilo prav, da bi se po slavnosti napravila velika beseda, katere čisti dohodek bi šel polovico delalskemu društvu, polovico pa »Narodnemu domu«? V Trstu znamo za lokale, v katere gre do 8000 ljudi, ako je pa lepo vreme, napravi se lahko veselica pod milim nebom v prijazen dolini pri sv. Ivanu. Tukaj imamo pevcev od 200 do 300, imamo vse potrebno, da lahko napravimo tako veselico, kakor ne bi jo mogli napraviti nikoder drugod po slovenskih krajih. Torej rodoljubi na Primorskem in Sloveniji, kaj mislite pa k tej ideji? Ali ni vredna da zanjo precej začnemo delati?

**Obrtno društvo za Kranjsko** se je zadnjo nedeljo ustanovilo v Ljubljani. V odbor je izvolilo na prvo mesto g. *Horaka* in za odbornike same izvrstne moze različne obrti. To društvo bo imelo lepo bodočnost, ter bode za kranjsko deželo velepomembno, ker je uže v pričetku zbralo najboljše i najrazličnejše obrtniške moči v celoto. Tako je prav, to je koristno narodu na vsako stran, i zato prav srčno pozdravljamo to društvo.

**Dražba.** Logaški okrajni šolski svet je razpisal dražbo za oddajo zidarskega in tesarskega dela pri zidanju novega šolskega poslopja v Dolenjem Logatcu. Zidarsko delo je proračunjeno na 3163 gl. 17 kr. tesarsko pa na 670 gl. 99 kr. Kdor hoče delo prevzeti, naj pride dne 2. maja ob 10. uri k dražbi. Vadijum znaša 10%.

**P. Angelik Hribar**, slavnoznani slovenski skladatelj, izdal je zopet novo delo: »Vene Mariji Kraljici, brez madeža spočiti, zavetnici treh redov sv. Frančiška, v spomin 700letnice njegovega rojstva«. V tem snopiču je 24 Marijinih pesen; cena 75 kr. pri *Blazniku*, po pošti 5 kr. več. Prav živo priporočamo to lepo delo.

**Posvečevanje praznikov.** Deželni načelnik na Koroškem je ukazal okrajnim glavarjem, naj na vsak mogoč način podpirajo duhovne pastirje v prizadetih, da se bodo nedelje in prazniki bolj posejevali. — Kako žive potreba bi bilo takega ukaza v Trstu — posebno našim slovenskim zidarjem in delalcem!

**Matice Slovenske 51 odborova skupščina** je bila 1. aprila in pri njej 16 odbornikov ljubljanskih in eden vnanji (gosp. *Sveteč*). Pričenši razpravo pozdravlja prvosedek g. *Grasselli* z ozirom na mnogoletno delovanje v Matici pričujočega odbornika g. *J. Marna*, kateri je pred nekimi dnevi poleg goda obhajal svojo petdesetletnico, in mu čestita, in odbor živahno pritrjuje njegovim voščilom. Zapisnik o 52. seji se prebere in vpravna. Na to so bila na vrsti naznanila prvosestva. Na prošnjo prof. *J. Marna* dovolil odbor, da se o selitvi *Slov. Matice* podeli nekoliko več knjig izvrstnim učencem gimnazije ljubljanske od 4. do 8. razreda, katero razdelitev naj izvrši predsedništvo z g. profesorji, kateri v onih šolah podučujejo slovenščino. Glede slike rajnega g. dr. *J. Bleiweisa* se sklene, naj jo g. *I. Franke* naredi dopisno v veličini podobne g. dr. *Coste* za Matico. Na to poroča tajnik o stvareh od poslednje seje. Pristopilo je na novo 13 udov, 2 ustanovnika in 11 letnikov. V poročilu književnega oddelka se kaže, da družniki dobé skupaj knjige leta 1881., to je »Slovnico« *Šumanovo*, »Samotologijo« in »Letopis«, kateri ni še dovršen v imeniku; »Geometrija« *Lavtarjeva* za šole je uže natisnena. Potem se poroča o mnogih došlih rokopisih in ponudbah, ter se primeroma rešijo. Prof. *Marn* nasvetuje, naj prof. *J. Macunovo* »književno zgodovino Slovenskega Štajerja« stvarno presodi š. prof. *Fr. Levce*, in naj se o tem in o g. *Lapajnetovem* rokopisu naposled skupaj razsojijo; naj se »Dušeslovje« vrne spisovalcu, in dr. *J. Svetini* izreče zahvala za obeh spisov natančno proročilo: naj se »Flori slovenskih dežel«, spisuje g. *Glovacki*, in »o Čehih«, spisuje g. *Majciger*, določuje, kedar dojdeta spisa Matici; naj se ponudbe o šolskih knjigah izročé oddelku, ki se bode brž ko ne volil za izdajanje šolskih knjig po nasvetu g. prof. *Sukljeja*; gosp. *Navratilova* ponudba o narodnih vzhajih naj se sprejme za *Letopis*, *Popis »Rezije in Režijanov«* v posebnej knjigi se ne odobri. Prvosedek naznanja, kateri spisi so došli za *Letopis*, in nasvetuje, naj se nekateri prevodi iz slovanskih klasikov posebe izdajo kot »knjižnica Slovenska«, kateri nasvet se je v prejšnji priporočil književnemu oddelku. Nasvet g. odbornika *Sukljeja* o izdajanju učnih knjig za srednje šole vzhudi živahno razpravo, katere se vdeležujejo gg. *Suklje*, *Klun*, *Poklukar*, *Robič*, *Sveteč*, *Praprotnik*, *Marn*, in obvelja naposled nasvet prof. *Marna*, da se izvoli oddsek, kateri naj se v ta namen posvetuje z dotičnimi oblastmi, na pr. z deželnim odborom, z deželnimi šolskimi ravnatelji itd. ter naj sproti Matici poroča, katere bode po svojem premoženju vsikdar pripravljena podpirati in pospeševati natisovanje potrebnih šolskih knjig slovenskih, in izvoljeni so bili v ta oddsek gg. *Suklje* (prvomestnik), *Vodušek*, *Zupančič*, *Tomšič* in *Marn*.

Poročilo gospodarskega oddelka o računu za 1881. in proračunu za 1882. leto se predloži običnemu zboru; o tiskarskih ponudbah se za prihodnje leto sprejme ponudba »Narodne tiskarne«. Oddelkov poročilo o promembli društvenih pravil se sprejme po nasvetu manjšine (g. *Sveteč*), naj ostanajo za zdaj nespremenjena, in ponudba o dopisu društva »Narodni dom« se z naznanjenimi pogoji potrdi. Nekaj za nasvetovani, a ne izvrševani »Casopis« *Matice Slovenske* poslani in na poziv ne nazaj zahtevani novcev se obrne v blagajno Matici. Čas in način prihodnjega običnega zbora določiti prepusti se prešlestvu v skupščini, katere je trajala od petih do polu devetih, in rešila mnogo važnih stvari na korist Slovenske Matici. (Nov.)

## Gospodarske in trgovinske stvari.

**Svilarstvo na Primorskem** se prav lepo razvija. V zadnjih petih letih, to je od 1877 do 1881 se je v Istri poprek na leto pridelalo dvakrat več svilnih meščekov, nego poprek v poprejšnjih sedmih letih, to je, od leta 1870 do 1876. Enako se je povzdignolo svilarstvo tudi na Goriškem. Našim razumnim gospodarjem to stvar prav živo priporočamo, ker navadno daje lep dobiček.

**Pomorska vožnja in trgovina v avstrijskih lukah.** Konec leta 1880 je imelo avstrijsko-illirsko in dalmatinsko Primorje 7008 ladij na jadra z 197.731 tonami in 22.441 mornarji; 107 parnikov z 63.789 tonami in 2.555 mornarji. ogersko-hrvatsko primorje pa 471 ladij na jadra z 69.737 tonami in 2300 mornarji in 6 parnikov; na Trst je spadalo 514 ladij na jadra z 32.659 tonami in 1.467 mornarji; 98 parnikov z 63.568 tonami in 2511 mornarji; ladij je dospelo v leto 1880 v pristanišča 47.015 z 5.911.885 tonami in otplulo 48.907 z 5.913.730 tonami, med temi je prišlo v Trst 5550 ladij na jadra z 321.865 tonami, in 1658 parnikov z 790.000 tonami; odplulo pa iz Trsta 5505 ladij na jadra z 330.827 tonami, in 1695 parnikov z 790.815 tonami.

**Velikanski predor** pod goro sv. Gottharda, kateri veže Italijo z Švico in Nemčijo, slovesno se je odprl 22. t. m. Mnogo gostov, je bilo pričujočih.

**Zoper floskero**, katere je v Istri blizu Pirana uže mnogo škode storila, deluje poseben odbor. Ta je sklenol v zadnji seji po nasvetu veljavnih zvezecev, popustiti dosedajni način pokončevanja floskere, in se poprijeti nove tako imenovane sisteme s celicami (Zellensystem). Ta sklep je deželni odbor v Poreču potrdil, in poskušnje se v kratkem pričnó.

**Krave** so včas pri molčenju prav silne in nemirne. Nek gospodar svetuje, naj se take kravi v mrzlej vodi namočena enja prek križa položi; prijeten hlad kravi živce potolaži, da se k malu umiri, ter se ne obotavlja več meženju.

**Da konji ne poškodujejo kolen.** Konji pogostoma padajo na sprednja kolena ter jih poškodujejo, da imajo gospodarji dosti truda i skrbi z njimi. Osobito se to godi na gladkem tlaku, kakor je v Trstu. Da se poškodovanje kolikor mogoče ubrani, najbolje je, če se koleno maže z oljem ker postane koža zelo čvrsta, da se le rekotat probije.

**Miši in podgane** proganjajo Amerikanci s tem, da pomažejo stene, tla in strop, kleti z raztopljenim apnom, kateremu je primešan železni vitriol. V vsako tuknjeno v zidu ali na tleh in v vsak kotič pa natrosijo železnega vitriola. Uspeh je občen pobeg omenjenih živali iz take kleti in hiše.

## Tržno poročilo.

Vse upanje tržaških trgovcev naslanja se sedaj na vpeljavo diferencijalne carine. Kakor je ministerstvo to stvar predlagalo, se bode plačevalo od kave gl. 3., od drugega kolonijalnega blaga gl. 5 manj carine, ako to blago dohaja skoz avstrijske luke, med tem ko more plačati enako blago, ako dojde skoz inostranske luke v Avstrijo, polno carino. Ta postava je dobra zato, ker se s tem trgovcem iz Nemškega zapreči konkurenca v Avstriji, kajti dosedaj so Nemci v Avstriji veliko več kave in drugega kolonijalnega blaga prodali, nego pa trgovci iz avstrijskih luk, to je Trsta in Reke. Vidi se iz tega, da sedanje ministerstvo vendar skrbi bolj za Trst nego vsa poprejšnja ministerstva, zato pa velik prevrat v Trstu na korist sedanje vladi, katere bode Trstu tudi s tem pomagala, da preskrbi nižjo vozino na železnihah za vse blago, katero se bode izvažalo iz Trsta. Vse torej pričakuje nove dobe, v katerej zgubimo tudi pristo luko, kar pa se ne bode tako čutilo, ker ministerstvo to reč modro pripravlja. Edino za hišne gospodarje in za spediterje utegne biti odpravljene proste luke potem hud udarec, za trgovino v obče ne.

Med tem kupčija še precej miruje, ker so tudi žitne cene postale bolj mahnove.

**Kava.** — Kupčija neznatna, cene prav šibke. Rio velja od gl. 37 do 65, Java, gl. 75 do 82, Portorico gl. 85 do 98, Santos gl. 55 do 65, Ceylon plant gl. 86 do 130.

**Sladkor** — prodaja se po nekoliko nižjih cenah, ker so došla poročila iz Francoske in drugod o mlahovosti. Sladkor v štokih velja danes gl. 36 do 36<sup>1</sup>/<sub>2</sub>, v kosih gl. 32<sup>1</sup>/<sub>2</sub> do 34.

**Olje** — brez spremembe, cene so nespremenjene. Fino gl. 50 do 63, jedilno gl. 38 do 43, bombažno gl. 32 do 37.

**Sadje.** — Cene fig so poskočile, sultanina, še vedno draga, prav tako so se pomaranče podražile. Sultanina gl. 39 do 45, evebe gl. 24 do 34, opaša gl. 24, rožiči gl. 7<sup>1</sup>/<sub>2</sub>, fige v venčih gl. 17, mandlji gl. 84 do 90, pomaranče gl. 8, limoni gl. 5 do 6.

**Riž.** — Cene so se utrdile in utegnejo poskočiti. Italijanski gl. 16<sup>1</sup>/<sub>2</sub> do 21<sup>1</sup>/<sub>2</sub>, Rangoon gl. 12 do 13.

**Petrolje.** — Ker ni došla nobena ladija s petroljem, je cena zopet nekoliko nategnena. Danes velja petrolje gl. 9.00, utegne še kaj mallega poskočiti.

